

LETNO POROČILO 2019

Osebna izkaznica

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Trubarjeva 50
1000 Ljubljana

Telefon: +3861 439 71 00
Spletna stran: www.umanotera.org
Elektronski naslov: info@umanotera.org

Zaposleni v letu 2019:
Gaja Brecelj, direktorica in vodja projektov
Renata Karba, namestnica direktorice in vodja projektov
Andrej Gnezda, vodja projektov
Polona Valič, vodja projektov
Jonas Sonnenschein, vodja projektov
Nika Tavčar, projektna sodelavka

Upravni odbor:
Vida Ogorelec, predsednica (od 4. 9. 2019)
Goran Šoster, član
Igor Medjugorac, član (od 4. 9. 2019)
Jernej Stritih, predsednik (do 5. 7. 2019)

Letno poročilo 2019
Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Uredništvo: Nika Tavčar
Oblikovanje: Metka Knap in Nejc Trampuž
Lektura: Karin Geršak
Fotografije: arhiv Umanotere, Urad predsednika Republike Slovenije, Onkraj gradbišča, Nebojša Tejić/STA, Slovenska turistična organizacija

Ljubljana, marec 2020

Kazalo

5 O Umanoteri

9 Kriza: nevarnost in priložnost

16 Umanotera v letu 2019:

- 16 Kako smo se zavzemali za zeleni razvojni preboj?
- 34 Kako smo ozaveščali in izobraževali o trajnostnih vsebinah?
- 41 Kako smo mobilizirali ljudi za potrebne spremembe?
- 47 Kako smo spodbujali povezovanje?
- 51 Kje ste nas lahko zasledili?
- 55 Delamo, kar govorimo – management organizacije

65 Zahvala posameznikom in organizacijam, ki so podprtli naše delovanje

69 Finančno poročilo

O Umanoteri

Umanotera ima od leta 2010 status nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju varstva okolja. Od leta 2017 je tudi vpisana v evidenco raziskovalnih organizacij.

Prek neodvisnega nadzora nad delovanjem oblasti, z zbiranjem in posredovanjem informacij, oblikovanjem različnih pobud in vključevanjem v procese spreminjanja in sprejemanja zakonodaje se Umanotera zavzema za demokracijo na višji ravni, ki naj vključuje prispevek civilne družbe. Organizira različne dogodke, na katerih opozarja na probleme s področja okolja in trajnostnega razvoja, oblikuje pobude in odpira javne razprave. S soočanjem različnih mnenj, izdajanjem publikacij, poročil in raziskav objavlja alternative uradnim dokumentom, informira in osvešča ter tako vpliva na javno mnenje. Ljudem predstavlja navdihajoče dobre prakse in v družbi povečuje dostopnost dobrih produktov.

Naša vizija, poslanstvo in vrednote

V Umanoteri trajnostni razvoj razumemo kot dinamično ravnoesje med človekom in naravo, ki omogoča socialno pravičnost in medgeneracijsko solidarnost. Trajnostni razvoj pomeni tudi, da namesto naravnih omejenih dobrin izkoriščamo neomejene zmogljivosti svojega razuma, da bomo lahko svoje okolje in vire naslednjim generacijam zapustili v čim boljšem stanju.

Vizija Umanotere: Slovenija – trajnostna družba do leta 2030.

Poslanstvo Umanotere:

Razvijamo vizijo trajnostnega razvoja. Smo pobudniki potrebnih sprememb in svetilnik trajnostnih praks. Spodbujamo prenos načel trajnostnega razvoja v način življenja.

Smo primer dobro organizirane mreže ustvarjalnih posameznikov, ki z učinkovitim delovanjem dosegajo navdihajoče rezultate. Delujemo v skladu z načeli, ki jih zagovarjamo.

Umanotero vodijo **organizacijske vrednote**:

- * stvari, ki jih govorimo, tudi izvajamo,
- * trajnostni razvoj lahko dosežemo samo, če stopimo vsi skupaj,
- * verjamemo v nujnost fokusirane uporabe znanja, virov in potencialov,
- * naše aktivnosti temeljijo na stvareh, v katere lahko verjamemo,
- * transparentnost je način zagotavljanja, da je naše delovanje učinkovito in v javnem interesu,
- * imamo iskrene motive,
- * želimo uresničevati velike cilje in ambiciozne vizije,
- * gojimo globalno zavest v razmišljanju in delovanju,
- * skrbimo za svoje zaposlene.

Strateška področja in cilji delovanja

Okoljsko vzdržna družba: Slovenija izpolni svojo odgovornost za globalno okoljsko ravnotežje, predvsem na področjih podnebja in biotske raznovrstnosti.

Socialno pravična družba: Slovenija aktivno sodeluje pri reševanju lokalnih in globalnih problemov ter si prizadeva za družbo trajne blaginje za vse (družba, ki jo definirajo ustreznejši in bolj celoviti kazalniki razvoja od BDP-ja, pravični odnosi, odgovornost in omogočanje enakih priložnosti za vse, brez bogatenja na račun izkoriščanja).

Lokalno samooskrbna družba: Osnovne potrebe Slovenije so do leta 2030 pokrite z lokalnimi viri (energija, hrana, voda in drugi viri) v okviru njihove nosilne sposobnosti.

Odprta družba: V Sloveniji je uveljavljena participatorna demokracija. Da bi bile sprejete odločitve v javnem interesu, so procesi odločanja odprti in temeljijo na vključevanju civilne družbe. Nevladni sektor je enakovreden javnemu in zasebnemu.

Kriza: nevarnost in priložnost

Ob 25-letnici delovanja Umanotere

Česa takšnega še nismo doživeli. V vrtincu dogajanja je pozornost težko usmeriti od izrednih razmer pandemije koronavirusa pri nas, naših sosedih in po svetu. Le v zadnjem mesecu dni je v Evropi grožnja prerasla od slik iz oddaljenih krajev in hipotetičnih scenarijev v vihar, ki so mu ponekod primerljive le vojne razmere. Prihodnost je zelo težko predvidljiva. Jasno pa je že, da bodo posledice pandemije za ljudi, skupnosti in gospodarstvo izjemno hude.

V tem času akutnih razmer sicer težko vzpostavimo časovno distanco za obeležitev 25. obletnice delovanja Umanotere, a pandemija – kot izrazit primer upravljanja s tveganji – ponuja zanimive vpogledе in spoznanja, pa tudi vzporednice s področjem Umanoterinega dela. Koronavirus neusmiljeno razgalja slabosti družb, sistemov in držav.

Obletnice so vedno priložnost za pogled od daleč. Čim daljše je obdobje, tem širša slika je pred nami. Kaj nam kaže pogled na obdobje zadnjih 25 let?

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, je izšla iz neuspeha. Leta 1994 smo se za ustanovitev takšne organizacije neuspešno prijavili na razpis v Budimpešti, pa je bila volja dovolj močna, da je prestala prvo preizkušnjo. Razumevanje počasnosti vladnih institucij in dinamičnega potenciala civilnodružbenih organizacij je bilo vir motivacije za ustanovitev fundacije brez zunanje pomoči. Kasneje se je izkazalo, da je bilo to za razvoj Umanotere pravzaprav darilo, saj je rasla počasi in organsko. Ta zgodba je lahko poučna za mlade, ko pri uresničevanju svojih idej naletijo na prve ovire.

Prvi Umanoterin projekt je bila *Agenda 21 za Slovenijo – prispevek nevladnih organizacij*, pomladi 1995. To je bilo obdobje svetovnega »zelenega« vala, ki se je začel sredi 80-ih let s poročilom *Naša skupna prihodnost* in doživel vrhunec leta 1992 na konferenci o okolju in razvoju v Riu de Janeiru. Na njej je Slovenija sodelovala še kot zelo mlada, komaj enoletna država. Svetovni scenariji so bili jasni – nadaljevanje razvoja po ustaljenih vzorcih bo svet pripeljalo v neslutene katastrofalne razmere. Potrebna je drugačna pot in sprejeta je bila *Agenda 21 – svetovni načrt za trajnostni razvoj*. Trajnostni razvoj po definiciji Brundtlandinega poročila razumemo kot »razvoj, ki zadovoljuje potrebe sedanjega človeškega rodu, ne da bi ogrozili možnosti

prihodnjih rodov, da zadovoljijo svoje potrebe. Kako preprosto in kako izjemno zahtevno! V odsotnosti vladnega odziva smo leta 1995 v sodelovanju s številnimi nevladnimi organizacijami in strokovnjaki pripravili svoj predlog strategije za prehod Slovenije v trajnostno družbo. Po letih aktivnega delovanja in promocije na mednarodni, nacionalni in občinski ravni so 11. septembra 2001 teroristični napadi v ZDA označili konec tega obdobja optimizma in zanosa, začela se je »vojna na teror« z napadi na Irak in Afganistan.

Svetovna okoljevarstvena zavest in odziv politike sta se ponovno dvignila v drugem zelenem valu deset let kasneje. Spodbudili so ga izraziti ekstremni vremenski pojavi (npr. vročinski val leta 2003, ki je v Evropi zahteval 35.000 življenj, orkan Katrina leta 2005, vse pogostejše poplave, pospešeno taljenje ledu na Antarktiki, Grenlandiji, ledenikih) in dokumentarni film *Neprijetna resnica* o ameriškem podpredsedniku Alu Goru in njegovem poslanstvu predavanja o podnebnih spremembah. V Evropi je bil leta 2007 sprejet sveženj podnebno-energetskih ukrepov, t. i. 20-20-20 do leta 2020, Umanotera pa je koordinirala pripravo programa *Plan B za Slovenijo* in vzpostavitev istoimenske koalicije nevladnih organizacij za trajnostni razvoj. Leta 2008 se je iz ZDA po svetu razširila bančno-finančna kriza, ki pa ni prinesla »korekcije« liberalnih ureditev kapitalizma, temveč je neoliberalno ideologijo le še okrepila. Razvnela se je podnebna skepsa oziroma zanikanje in končno je bila za naš optimistični zanos huda stresnitev neuspešna podnebna konferenca v Kopenhagnu, ki se je končala brez dogovora.

Lansko leto so tretji zeleni val aktivirali mladi z Greto Thunberg na čelu. Podnebne petkove stavke in zahteve za podnebno generacijsko in geografsko pravičnost so odmevale po vsem svetu. Gretina knjiga »Naša hiša gori« je bila dobesedno zrcalo resničnosti – bili smo priča katastrofalnim požarom v Sibiriji, Kaliforniji, Amazoniji in Avstraliji. »Podnebne spremembe« so marsikje nadomestili z izrazom »podnebna kriza«, da bi bila nujnost ukrepanja jasno razvidna, saj se čas za ukrepanje hitro izteka. Vse bolj se zavedamo dejstva, da so podnebne spremembe le eden od številnih simptomov netrajnostnih vzorcev naše civilizacije, ki živi daleč preko meja nosilne sposobnosti našega edinstvenega planeta.

V tem 25-letnem obdobju smo bili v Sloveniji priča 11 menjavam vlad in številnim vladnim reorganizacijam, kadrovskim in finančnim krepitvam in oslabitvam. Umanotera je ves ta čas vztrajno, strokovno in neodvisno sledila svoji viziji trajnostne družbe v Sloveniji, ki bo navdih in vzor drugim državam. Bila je gojišče za spodbujanje novih konceptov: npr. trajnostni razvoj, zelena proračunska reforma, moderiranje/facilitacija, ogljični odtis, skupnostno upravljanje z viri. Evidentira in komunicira dobre prakse trajnostnega razvoja v Sloveniji in tujini. Sodeluje mednarodno in povezuje napredne organizacije, strokovnjake, občine in podjetja, saj se od prvega projekta pred 25 leti dobro zaveda, da je uvajanje sprememb za trajnostno prihodnost »skupinski šport«. Zatorej gre ob tej priložnosti velika zahvala celotni številni ekipi: vsem zaposlenim (ki so s svojo predanostjo vsa ta leta steber delovanja), članom uprav, sodelavcem, podpornikom, simpatizerjem, partnerjem, donatorjem in sponzorjem, ki že 25 let verjamete v Umanoterino vizijo ter jo vztrajno spremljate in podpirate.

V kronološki prelet 25-letnega obdobia je januarja letos s kitajskim novim letom vstopila tudi povsem drugačna svetovna kriza v obliki pandemije novega koronavirusa. Čez noč vlade sprejemajo ukrepe, ki bi se nam pred dvema mesecema zdeli nemogoči. Zdravstveni sistemi so ali pa bodo kmalu na robu zloma. Prej globalno povezani svet se zapira v meje karantenskih območij, borzni trgi so prepoznali nevarnosti in padci indeksov postavljajo rekorde. Navkljub mnogim izrazom solidarnosti in sodelovanja se ponekod kaže tudi sebičnost, bojimo pa se tudi posledic za demokracijo.

Za razmisleke o vprašanju »kakšna bosta Slovenija in svet čez 25 let – leta 2045« danes res ni pravi čas – še napovedi za prihodnji mesec so zelo negotove. Dozorevajo pa nekatera spoznanja. O tem, da smo za osnovno oskrbo odvisni od globalnih trgov in da nizka stopnja lokalne samooskrbe ogroža našo varnost in suverenost. O tem, da grafi eksponencialne rasti ne prinašajo nič dobrega in je zgodnje ukrepanje za ublažitev patoloških procesov izjemnega pomena. O tem, kako ranljiva je naša civilizacija navkljub vsemu znanju in tehnologiji. O tem, da so hitre in globoke spremembe možne, če je razumevanje grožnje dovolj veliko in so vzpostavljeni dovolj močni javni sistemi za ukrepanje. In ne nazadnje tudi o tem, kaj je v življenju zares pomembno (in potrebujemo zelo malo), da pa naš gospodarski model

žal temelji na marsičem drugem. In ob poslušanju glasbenih koncertov z balkonov v Italiji in pri nas tudi o tem, da naše duše še najbolj napolni nematerialno.

Iz Kitajske kot najstarejše kontinuirane civilizacije prihaja tudi veliko modrosti. Njihova pismenka za krizo (Weiji) je sestavljena iz dveh: nevarnost in priložnost. V času karantenskih izolacij imamo redko priložnost za temeljite razmisleke in globlje pogovore o večji sliki – o tem, kakšno prihodnost želimo za svoje otroke in vnake. Morda bo v tej inkubaciji dozorelo tudi spoznanje, da je naša trajnostna skupna prihodnost ne le nujna, temveč tudi možna in navdihajoča – pod pogojem, da nam sedanja akutna kriza ne zamegli pogleda na tisto širšo, bolj kronično. Poiščimo priložnosti za povezavo posledic pandemije s preobrazbo v trajnostno družbo ob zavedanju, da v naravi veliko vitalnega in lepega vzklije prav iz teme.

Vida Ogorelec, ustanoviteljica in predsednica uprave Umanotere

Umanotera v letu 2019

1.
**Kako smo se
zavzemali za zeleni
razvojni preboj?**

Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri

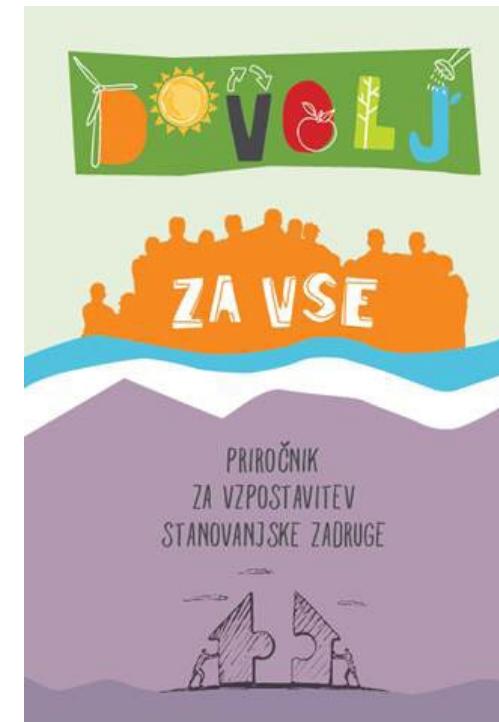

S pripravo priporočil za izboljšanje sistemskega okolja za skupnostne projekte se je zaključila tretja faza programa **Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri**, ki poteka že od leta 2016. Projektne aktivnosti so bile namenjene opolnomočenju lokalnih skupnosti za trajnostno upravljanje z življenjskimi viri v lokalnih okoljih in s tem podpori prehodu v nizkoogljično, snovno učinkovito, trajnostno družbo.

V sodelovanju s stanovanjsko zadrugo Zadrugator in Mrežo za prostor je nastal Priročnik za vzpostavitev stanovanjske zadruge, ki je že sedmi v zbirki priročnikov za izvajanje skupnostnih projektov in se pridružuje priročnikom za izvedbo skupnostne sončne elektrarne, ureditev skupnostnega prostora, izvajanje spremljane poti v šolo, vzpostavitev zadružnega razpršenega hotela, ureditev skupnostnega vrta ter splošnemu priročniku z navodili za izvajanje skupnostnih projektov.

V dobrih treh letih smo v Sloveniji uspešno uveljavili **koncep**t skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri, ki smo ga leta 2016 prvič predstavili v vodniku Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri. Večplastne koristi trajnostnega upravljanja z viri skupnosti smo predstavljali s pomočjo številnih primerov dobrih praks, ki so opisane v katalogu dobrih praks, v tematskih novičnikih in videih ter na skupnem zemljevidu na spletni platformi Dovolj za vse, kjer so predstavljena vsa projektna gradiva. Z letnimi

konferencami, delovanjem v pilotnih občinah, mentoriranjem izvajalcev skupnostnih projektov in izvedbo regijskih delavnic smo nagovarjali ključne deležnike skupnostnega upravljanja: občine, zadruge, podjetja, kmetije, lokalne pobude in nevladne organizacije. Aktivnosti skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri se nadaljujejo v okviru projekta CARE4CLIMATE.

Partner:	Focus, društvo za sonaraven razvoj
Vir financiranja:	Eko sklad, j. s., in Ministrstvo za okolje in prostor
Spletni strani:	http://www.umanotera.org/kaj-delamo/pretekle-aktivnosti-skupnostno-upravljanje-z-zivljenjskimi-viri/ , www.DovoljZaVse.si

CARE4CLIMATE

V letu 2019 je Umanotera postala partner integriranega LIFE projekta CARE4CLIMATE, ki bo s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbudil izvajanje ukrepov za doseganje nacionalnih ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 oziroma 2030.

Projekt združuje 15 partnerjev, pri čemer Umanotera sodeluje predvsem z ozaveščanjem o podnebnih spremembah, promocijo dobrih praks zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, spodbujanjem lokalnih skupnosti k prehodu v nizkoogljično družbo, usposabljanjem javnih uslužbencev, da postanejo gonilo prehoda v nizkoogljično družbo, ter spodbujanjem vključevanja konceptov nizkoogljične družbe v visoko šolstvo.

V letu 2019 smo pod zdaj že dobro uveljavljenim sloganom »Dovolj za vse« pripravili že četrto nacionalno konferenco **o trajnostnem upravljanju z viri skupnosti**.

Tokratna je nosila naslov **»Lokalne skupnosti v času podnebnih sprememb«** in je privabila več kot 80 udeležencev – predstavnikov občin, razvojnih agencij, civilnodružbenih organizacij in civilnih iniciativ, izobraževalnih ustanov, podjetij in državne uprave.

K sodelovanju smo ponovno povabili občine in jim ponudili **program podpore pri izvajanju projektov trajnostnega upravljanja z viri skupnosti**. Na Ptaju smo začeli z **izvedbo niza delavnic**, ki spodbujajo bolj vključujoče upravljanje z javnimi zelenimi površinami v tej mestni občini.

Leto 2019 je zaznamovala tudi objava posebnih poročil Medvladnega odbora za podnebne spremembe o podnebnih spremembah in tleh ter o oceanih in kriosferi. Nova znanstvena dognanja smo vključili v **opis fizikalnega ozadja podnebnih sprememb in njihovih posledic za Slovenijo**, v katerem znanstveni jezik prevajamo v razumljiva sporočila za ozaveščanje javnosti.

S tem namenom smo v minulem letu veliko časa posvetili pripravi **potujocene razstave o projekcijah podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja** za primer pesimističnega scenarija, po katerem bi se emisije toplogrednih plinov v naslednjih desetletjih še naprej povečevale. Pripravili smo tudi celovit **pregled politično-zakonodajnega ozadja blaženja podnebnih sprememb**, ki vključuje predstavitve najpomembnejših institucij ter mednarodnih in nacionalnih politik na področju podnebnih sprememb.

V pregledu je predstavljeno, kako se civilizacijski cilj »preprečiti nevarne podnebne spremembe« preliva v mednarodne politične dogovore, iz njih pa v regionalno in nacionalno zakonodajo in ukrepe. Opisane so obveznosti, ki jih ima Slovenija do mednarodne skupnosti glede zmanjševanja emisij toplogrednih plinov, in ukrepi za njihovo izpolnjevanje.

S pomočjo strokovne skupine smo izbrali ter začeli s promocijo **10 dobrih praks zmanjševanja emisij toplogrednih plinov** na področjih trajnostne mobilnosti, energetske učinkovitosti v stavbah in industriji, obnovljivih virov energije, trajnostnih verig oskrbe s hrano, rabe tal in gozdno-lesne verige, trajnostne proizvodnje in potrošnje ter trajnostnih lokalnih skupnosti.

Sodelovali smo pri pripravi **smernic »Javni uslužbenci kot gonilo prehoda v nizkoogljično družbo«**, s katerimi želimo povečati vključenost blaženja podnebnih sprememb v oblikovanje politik, dokumentov in projektov, ki jih pripravlja javni uslužbenci na nacionalni in lokalni ravni, pa tudi v upravljanje organizacij javne uprave in vsakodnevno vedenje uslužbencev.

Partnerji:

Nosilni partner projekta je Ministrstvo za okolje in prostor, preostali partnerji pa so: Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije, Eko sklad, ZUM, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Digitalna agencija, Ministrstvo za infrastrukturo, Institut »Jožef Stefan« – Center za energetsko učinkovitost, Gradbeni inštitut ZRMK, Inštitut za politike prostora – IPoP in Zavod za gradbeništvo Slovenije – ZAG.

Vir financiranja:

Projekt LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007) je integrirani projekt, sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE, sredstvi Sklada za podnebne spremembe in sredstvi partnerjev projekta.

Spletne strani:

www.umanozera.org/kaj-delamo/trajne-vsebine-projekti-kampanje/care4climate/, www.care4climate.si in <https://dovoljavse.si/>

Delovna skupina Za zeleni razvojni preboj

Umanotera v okviru mreže nevladnih organizacij Plan B za Slovenijo deluje kot **koordinator delovne skupine Za zeleni razvojni preboj**, ki je namenjena odpiranju in pozicioniraju novih tem v politiki. V letu 2019 smo nadaljevali z delom na področju **zelene proračunske reforme** – sestali smo se s predstavniki Ministrstva za finance, udeležili smo se sej odborov v Državnem zboru in zagovarjali ukinitve okolju škodljivih subvencij. Na začetku leta smo se na vabilo Službe vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko udeležili delavnice, katere namen je bil identificirati ključne izzive in vsebine, ki bi jih moral vsebovati Državni program razvojnih politik.

V zadnjem delu leta smo aktivnosti usmerili v **sodelovanje v procesu priprave Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta in pripadajočega okoljskega poročila**, v katerem smo zagovarjali predvsem zmanjšanje rabe energije in prehod v krožno gospodarstvo ter ukrepe za zmanjšanje rabe energije v energetsko intenzivnih industrijskih panogah.

Partnerji: članice mreže Plan B za Slovenijo

Vir financiranja: Ministrstvo za javno upravo – projekt Plan B za Slovenijo, mreža nevladnih organizacij za trajnostni razvoj 2015–2019 (do 30. 4. 2019) (80 % iz Evropskega socialnega sklada EU in 20 % s strani Ministrstva za javno upravo)

Spletna stran: www.planbzaslovenijo.si

Kampanja LETO BREZ LETA

Namen kampanje LETO BREZ LETA je ozaveščanje javnosti o vplivu letalskih prevozov na podnebje ter zavzemanje za sistemski spremembe in spremembe življenjskega sloga, ki bi zmanjšale emisije toplogrednih plinov na tem področju. V luči podnebne krize bodo poleg sprememb že obstoječih politik potrebne tudi določene spremembe življenjskega sloga in ravno izogibanje letenju je eden od najučinkovitejših načinov, s katerim lahko kot posamezniki znižamo svoj ogljični odtis.

Kampanja LETO BREZ LETA je bila navdahnjena s podobnimi kampanjami, ki so se v letu 2018 začele na Švedskem in v Veliki Britaniji in ki so pritegnile več tisoč ljudi. Ravno zaradi teh kampanj je problematika vpliva letalskega prometa na podnebne spremembe postala prepoznanata kot eden od večjih izzivov pri prehodu v nizkoogljično družbo. Mediji so izumili besedo #flygskam (sramotenje zaradi letenja), ki je na (družbenih) omrežjih postala viralna, čeprav ni bila nikoli zares uporabljena s strani vodilj kampanje.

V Umanoteri smo jeseni 2019 začeli pripravljati slovensko kampanjo LETO BREZ LETA. V procesu oblikovanja spletnne strani, strani družbenih medijev, logotipa kampanje in ključnih sporočil smo prejeli dragoceno podporo s strani vodilj švedske kampanje. Bistvo kampanje LETO BREZ LETA je **zaobljuba**,

s katero posamezniki sklenejo, da bodo ostali »prizemljeni« vsaj eno leto. Javna zaobljuba posameznikom ponuja prostor, v katerem njihova individualna dejanja postanejo del kolektivnega gibanja – na ta način vsakdo postane del skupine podobno mislečih.

Poleg tega se nam je zdelo bistvenega pomena, da že od vsega začetka poudarjamo glavni problem – sistemsko okolje, zaradi katerega je letenje postalo privlačna in dostopna potovalna izbira za mnoge posamezne. Ravno zato pomemben del kampanje predstavlja **podpora mednarodnim peticijam za spremembe letalskih politik in poudarjanje pomanjkanja progresivnih političnih ukrepov**. V tem okviru smo tudi postali člani mednarodne mreže **Stay Grounded**, katere cilji so izmenjava izkušenj in informacij ter skupno zavzemanje za zmanjšanje letalskega prometa in njegovih negativnih vplivov.

Partnerja: Stay Grounded network in Vi haller os pa jorden, Švedska
Vir financiranja: Umanotera
Spletna stran: www.letobrezleta.si
Družbeni mediji: Twitter, Instagram, Facebook

Sodelovanje v delovnih telesih

V letu 2019 smo se za zeleni razvojni preboj zavzemali tudi s sodelovanjem v naslednjih delovnih telesih:

- * **Svet ministra za okolje in prostor za sodelovanje z nevladnimi organizacijami (kratko ime: Svet NVO)** je strokovno-posvetovalni organ Ministrstva za okolje in prostor, ki je bil ustanovljen 5. 12. 2018. V Svetu NVO je kot stalna predstavnica za podporno okolje za NVO s področja okolja in prostora sodelovala direktorica Umanotere Gaja Brecelj. Svet NVO je ministru dajal strokovna mnenja k okoljski in prostorski politiki ter drugim pomembnim odločitvam na področju okolja in prostora ter predlagal strokovne in izobraževalne dejavnosti. Več informacij je na voljo na [spletni strani Ministrstva za okolje in prostor](#).
- * **Stalni posvetovalni odbor za podnebno politiko pri predsedniku Republike Slovenije** je bil ustanovljen 26. 11. 2019 na pobudo predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja. Cilj strokovno-posvetovalnega organa je oblikovati stališča in priporočila, z njimi vplivati na odločevalce doma in v svetu ter z njimi seznanjati javnost. Član odbora je tudi sodelavec Umanotere Andrej Gnezda. Več informacij je na voljo na [spletni strani Urada predsednika Republike Slovenije](#).

Vključevanje v pomembnejše postopke ter priprava predlogov in stališč na ključne dokumente

V letu 2019 smo se vključevali v naslednje pomembnejše postopke ter pripravili predloge in stališča na ključne dokumente:

- * V juniju 2019 smo okoljske nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu na področju varstva okolja – Umanotera, društvo Focus, društvo Prihodnost (Greenpeace Slovenija) in Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC) na Vlado Republike Slovenije in posebej na vsa ministrstva naslovile »**Zahtevo za določitev in izvedbo ukrepov za prehod v ogljično nevtralno Slovenijo do 2040**«. Z zahtevo smo od odločevalcev terjali konkretnе ukrepe po posameznih področjih za doseganje podnebne nevtralnosti.
- * V aprilu 2019 smo se organizacije Focus, društvo za sonaraven razvoj, Greenpeace CEE v Sloveniji, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC) in Umanotera pritožile zoper sklep Agencije RS za okolje, da za nameravano dobavo tujega premoga v TEŠ ni treba izvesti okoljske študije – t. i. presoje vplivov na okolje. V avgustu 2019 smo se razveselili novice, da je **Ministrstvo za okolje in prostor ugodilo naši pritožbi** in da bo zatorej Agencija RS za okolje morala ponovno odločati, ali je za uvoz premoga v TEŠ potrebna presoja vplivov na okolje. Kot je povedala Gaja Breclj, direktorica Umanotere: »V času, ko velike množične organizacije v Sloveniji pozivajo Vlado RS, naj podnebne spremembe pripozna kot nacionalno krizo, in ko mladi po vsem svetu na ulicah zahtevajo odločno ukrepanje s strani naših vlad, je nujno, da sledimo najvišjim okoljskim standardom. To pomeni, da se morajo za načrt uvoza premoga celovito oceniti vplivi na podnebje in okolje ter na tej oceni osnovati odločitve. Državi enostavno mora biti v interesu preprečiti negativne posledice za okolje in zdravje ljudi.«
- * Umanotera je pridobila **status stranskega udeleženca v postopku celovite presoje vplivov na okolje Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta do leta 2030 s pogledom do 2040 (NEPN)**. Pripravili smo priporabe na osnutka okoljskega poročila in NEPN ter se udeleževali strokovnih delavnic, na katerih smo se zavzemali predvsem za vključitev ukrepov za zmanjšanje porabe energije v NEPN.
- * Jeseni 2019 smo nevladne organizacije Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC), Umanotera, društvo Focus in društvo Prihodnost (Greenpeace Slovenija) v imenu mreže nevladnih organizacij Plan B za Slovenijo v okviru javne razprave na Ministrstvo za okolje in prostor naslovile **priporabe na osnutek Zakona o podnebni politiki**.
- * Skupaj z društvom Focus in Pravno-informacijskim centrom nevladnih organizacij (PIC) smo pripravili **priporabe na predlog Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2020**.
- * Sodelovali smo v spletнем posvetovanju ob pripravi **Dolgoročne podnebne strategije Slovenije do leta 2050**.
- * Pridobili smo **status stranskega udeleženca v ponovnem predhodnem postopku za poseg Podaljšanje obratovalne dobe Nuklearne elektrarne Krško s 40 na 60 let**, kjer zahtevamo presojo vplivov na okolje.
- * Sodelovali smo pri **pripravi pritožbe**, ki jo je 17 organizacij civilne družbe in civilnih iniciativ vložilo pri slovenski in britanski nacionalni kontaktni točki Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) zaradi kršitve odgovornega poslovnega vedenja glede dejavnosti **hidravličnega lomljenja (frackinga)** podjetja Ascent Resources v Sloveniji.

Trgovanje s prihodnostjo

V letu 2019 smo nadaljevali s kampanjo **Trgovanje s prihodnostjo**, v kateri ozaveščamo javnost o škodljivih posledicah sporazumov o prosti trgovini, ki jih EU sklepa s preostalimi državami sveta. S kampanjo želimo preprečiti podpis in sprejem sporazumov, ki bi v imenu pospeševanja mednarodne trgovine vodili v zniževanje standardov varstva okolja, socialnih pravic ali potrošniških pravic.

V Sloveniji smo promovirali panevropsko **kampanjo Pravice za ljudi, predpisi za korporacije – Stop ISDS**. Namen kampanje je preprečiti podpis novih sporazumov, ki bi vsebovali mehanizem ISDS, ki korporacijam služi kot orodje za preprečitev sprejemanja progresivnih okoljskih ali socialnih politik ter ukinitve obstoječih sporazumov, ki vsebujejo ta mehanizem. Kampanja se poleg tega zavzema za vzpostavitev učinkovitega mednarodnega pravno zavezujočega sistema kaznovanja multinacionalik, ki kršijo človekove pravice. Kampanja je potekala skozi vse leto 2019 in zbrala nekaj manj kot 850.000 podpisov podpore v EU.

Nadaljevali smo z **zagovorniškimi dejavnostmi** na Ministrstvu za gospodarski razvoj in v Državnem zboru, kjer smo poslance na sejah odborov za gospodarstvo in zadeve EU pozvali, naj ne podelijo mandata za ponovni pričetek pogajanj med EU in ZDA o sklenitvi sporazuma o prosti trgovini. Sestali smo se z večino poslanskih skupin koalicije, ki smo jim predstavili pomisleke glede trgovinske politike EU.

Naše evropske poslanke in poslance smo v pismu pozvali, naj ne podprejo sporazuma o zaščiti naložb med EU in Singapurjem, saj le-ta vsebuje mehanizem ISDS. Tekom kampanje za volitve v Evropski parlament smo **stranke, ki so kandidirale na volitvah**, pozvali, naj se zavežejo, da ne bodo podprle sporazumov, ki bi vsebovali mehanizem ISDS.

Vir financiranja: Funders for Fair Trade

Spletna stran: www.umanofera.org/kaj-delamo/aktualne-kampanje-in-projekti/trgovanje-s-prihodnostjo/

Okrogle mize in razprave

Direktorica Umanotere Gaja Brecelj se je udeležila **nadaljevalnega posveta o podnebni prihodnosti**, ki je ponovno potekal pod okriljem in na vabilo predsednika države. Več informacij je na voljo na [spletni strani Urada predsednika Republike Slovenije](#).

Sodelavec Umanotere Andrej Gnezda je podal **uvodni prispevek o blaženju podnebnih sprememb v prometu in industriji** ter skupaj s preostalima panelistoma (dr. Lučko Kajfež Bogataj in dr. Dušanom Plutom) v sklepnih mislih poudaril, da je potrebno okrepliti podnebno in energetsko pismenost ter sodelovanje. Poleg tega so panelisti izpostavili, da lahko glede na izkušnje iz prakse trdimo, da se tudi (v tem trenutku) nemogoče ideje kasneje lahko prelevijo v primere dobrih praks. Opomnili so, da časa za ukrepanje zmanjkuje, zato je treba čim prej preiti od besed k dejanjem.

Posnetek posveta je na voljo [tukaj](#).

Na vabilo predsednika Državnega zbora smo sodelovali pri **organizaciji in izvedbi posveta Podnebni dogovor**, ki je bil namenjen soočenju mnenj o politikah na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Dogodek je sodil v serijo strateških razprav o najpomembnejših temah za prihodnost Slovenije pod naslovom Soglasje za prihodnost.

Sodelovali smo tudi na:

- * okrogli mizi Pravo in podnebne spremembe študentov Pravne fakultete Univerze v Ljubljani,
- * kavarniškem pogovornem večeru: O konceptu od-rasti (degrowth) v Celjskem mladinskem centru,
- * posvetu in umetniškem dogodku Vsakogaršnja zemlja na skupnostnem vrtu Onkraj gradbišča,
- * okrogli mizi Popust na izpust v Pritličju,
- * pogovoru ob projekciji filma Bojevnica v Kinodvoru.

2. **Kako smo ozaveščali in izobraževali o trajnostnih vsebinah?**

Klima za podnebje – ustvarjamo družbeno klimo za ambiciozne podnebne ukrepe

V letu 2019 smo nadaljevali z izvajanjem projekta, katerega namen je bil prispevati k vzpostavljanju podporne družbene klime za ambiciozne, stroškovno učinkovite in pravične ukrepe za doseganje nacionalnih ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ter spodbuditi prehod Slovenije v nizkoogljično družbo.

Projektne dejavnosti so bile osredotočene na dve kampanji:

(1) **Kampanja Mladi za svojo podnebno prihodnost** je bila namenjena informiraju in ozaveščanju izobraževalcev in mladih (srednješolcev in mlajših odraslih) o podnebnih spremembah kot enem od ključnih dejavnikov, ki bo vplival na kakovost življenja današnjih mladih, ter seznanjanju z ukrepi za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Izvedli smo **10 izobraževanj za mlade** (10 smo jih izvedli že v letu 2018), ki so vključevala predavanje o podnebnih spremembah ter delavnice za oblikovanje mladinskih podnebnih projektov.

Osnovne informacije o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb smo predstavili v **infografiki Podnebne spremembe in projekcije za Slovenijo**, pri kateri smo sodelovali z Agencijo Republike Slovenije za okolje ter agencijo za socialni marketing Iz principa.

Vse od septembra 2018 smo v okviru delavnic o podnebnih spremembah mlade spodbujali tudi k aktivnemu podnebnemu državljanstvu. V **sporočilih, ki so jih mladi naslovili na politične in gospodarske odločevalce** ([video](#) in [pdf](#)), je izražena pripravljeno mladih za lastno ukrepanje in pričakovanje, naj za preprečitev podnebnega zloma naredijo vse tudi tisti, ki imajo v rokah veliko večje vzvode moči. Soročila mladih vsebujejo pričakovanje, da se bodo odločevalci podučili o aktualnih doganjih podnebne znanosti in delovali skladno s potrebami sedanjega časa, ki je ključen za preprečitev nevarnega pregrevanja planeta. Soročila so prispevali mladi, ki obiskujejo šole v različnih krajih – Celju, Mariboru, Ljubljani, Ptiju, Kopru, Velenju, Škofji Loki, Novem mestu.

Vam, ki sprejemate
odločitve, mladi sporočajo:

Mladim, ki si želijo biti nosilci potrebnih sprememb, smo ponudili mentorsko podporo pri izvedbi različnih dejavnosti v šoli, domačem okolju ter lokalni in širši skupnosti. Ob zaključku projekta smo objavili **katalog Mladinski projekti in aktivnosti za blaženje podnebnih sprememb**.

(2) V letu 2019 smo nadaljevali tudi z izvedbo **Kampanje za nizkoogljično gospodarstvo**, pri čemer je bil poudarek na komuniciranju vsebin pripravljenih dokumentov [Ukrepi in politike za učinkovito rabo energije v industriji: primeri iz prakse ter Energetsko intenzivna industrija v Sloveniji: poraba energije, dodana vrednost, delovna mesta](#). S kampanjo smo opozarjali, da je industrija v Sloveniji velik porabnik energije, vendar pa v energetsko-podnebnih razpravah in politikah ostaja bolj ali manj prezrta. Ker brez sodelovanja energetsko potratnih podjetij in ukrepov v industriji Slovenija ne more doseči potrebnega zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov, smo na največje porabnike energije v Sloveniji naslovili **smernice za učinkovito rabo energije** s pozivom, da jih v čim večji meri vpeljejo v svoje poslovanje.

Ob zaključku projekta smo priložnosti za sistemsko spodbujanje varčevanja z energijo v industriji zbrali v dokumentu **Priporočila za izboljšanje sistemskega okolja za spodbujanje učinkovite rabe energije v industriji**, ki smo ga naslovili na Vlado Republike Slovenije in pristojna ministrstva.

Usposabljanja, izobraževanja in vabljena predavanja

V letu 2019 smo izvajali **delavnice in predavanja** o trajnostnem razvoju, podnebnih spremembah, trajnostnem življenjskem slogu, zelenem sistemu delovanja organizacij in zeleni pisarni, ozelenjevanju občinskega proračuna ter o zelenem turizmu.

Naši slušatelji so bili izobraževalci ter dijaki in študenti, predstavniki lokalnih oblasti in razvojnih agencij, občinski in državni uradniki, turistični in športni delavci, predstavniki nevladnih organizacij in državljeni posamezniki.

Vir sofinanciranja: Ministrstvo za okolje in prostor

Spletna stran projekta: www.umanoTera.org/kaj-delamo/pretekle-aktivnosti/klima-za-podnebje/

Povabljeni smo bili s strani naslednjih organizacij:

- * Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov
- * Sindikat Mladi Plus
- * Mestna hiša Brežice
- * Institut »Jožef Stefan« Center za energetsko učinkovitost
- * Slovenska turistična organizacija
- * Turistična zveza Velenje in Mestna občina Velenje
- * Lokalna turistična organizacija Laufar Cerkno
- * Kinodvor
- * Biotehniški izobraževalni center Ljubljana
- * CAAP – Center alternativne avtonomne produkcije za samooskrbo in aktivacijo meščanov, Maribor
- * Zveza prijateljev mladine Slovenije
- * Šolski center Velenje
- * Izobraževalni center Memory (PUM-O), Koper
- * PUM-O Don Bosko Celje
- * Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani
- * Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem
- * Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani
- * Fakulteta za dizajn, Trzin
- * Srednja ekonomska šola Ljubljana
- * Prva gimnazija Maribor
- * Občina Piran
- * Ekonomskiška šola Celje
- * Osnovna šola Domžale

Na 2. strokovnem srečanju županj in županov v organizaciji Skupnosti občin Slovenije (SOS) je Renata Karba predavala o konceptu ozelenjevanja občinskega proračuna in njegovih koristih za lokalno in širšo skupnost.

V okviru Zelenih dni slovenskega turizma je Renata Karba predstavila predavanje z naslovom Blaženje podnebnih sprememb v turizmu.

Na konferenci Časnika Finance z naslovom »Ključni izzivi bodočega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta« je Andrej Gnezda govoril o nujnosti zmanjšanja rabe energije v Sloveniji.

Na 3. kongresu slovenskih občin je Renata Karba v okviru predavanja »Lokalne skupnosti na prehodu v brezogljično družbo: hitro ukrepanje prinaša priložnosti ekološke tranzicije« govorila o priložnostih za lokalne skupnosti, ki jih prinaša prehod v podnebno nevtralno družbo, ter predstavila primere uspešnih projektov slovenskih občin na področju blaženja podnebnih sprememb.

3. Kako smo mobilizirali ljudi za potrebne spremembe?

Podnebna kriza – kampanja Večina pričakuje ukrepe

V letu 2019 je Vlada RS začela s pripravo ključnih dokumentov, ki bodo opredelili cilje, politike in ukrepe za naslavljanje podnebnih sprememb – podnebnega zakona, dolgoročne podnebne strategije ter nacionalnega energetskega in podnebnega načrta do leta 2030. V tem odločilnem času so organizacije Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC), društvo Focus, Greenpeace Slovenija in Umanotera združile sile in pripravile **poziv vladi**, naj podnebne spremembe pripozna kot nacionalno krizo ter jih začne prioritetno in sistemsko obravnavati.

**Podpiši nujni
poziv Vladi RS!**
podnebnakriza.si

Organizacije so-pobudnice: Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC), društvo Focus, Greenpeace Slovenija

Spletna stran kampanje: www.podnebnakriza.si

Podnebni protesti

Leto 2019 so zaznamovali množični podnebni protesti mladih, ki so od političnih voditeljev začeli zahtevati podnebno pravičnost in s tem povezane nujno potrebne ukrepe na sistemski ravni. V Sloveniji je gibanje *Mladi za podnebno pravičnost* organiziralo dva množična protesta (15. marca in 27. septembra), ki se jim je v več kot desetih slovenskih mestih pridružilo preko 10.000 posameznikov.

Ekipa Umanotere se je obeh štrajkov udeležila v polnem številu, pred drugim protestom smo z ostalimi so-pobudnicami kampanje Večina pričakuje ukrepe **organizirali tiskovno konferenco**, na kateri smo Vlado RS opozorili na njeno dolžnost, naj izpolnjuje ustavno pravico državljanov do zdravega življenskega okolja, in jo pozvali, da mora nemudoma začeti z razogljičenjem vseh sektorjev. Direktorica Umanotere Gaja Brecelj je v govoru na septembrskem protestu takole zavrnila izgovore politikov za neukrepanje: »Nenehno poslušamo, da ljudje niso pripravljeni. Naše sporočilo danes je, da smo pripravljeni! Več kot pripravljeni smo si zagotoviti bolj kakovostno življenje, možnost pridelovanja zdrave hrane, dovolj pitne vode, življenje v čistem zraku in ohranjenih ekosistemih, ki nam zagotavljajo preživetje. Več kot pripravljeni smo!«

Novice na spletni strani:

www.umanotera.org/novice/15-marec-pridruzite-se-globalnemu-podnebnemu-solskemu-strajku/

www.umanotera.org/novice/od-otrok-do-upokojencev-vsi-na-podnebni-strajk/

www.umanotera.org/novice/pridruzi-se-globalnemu-podnebnemu-strajku-27-september/

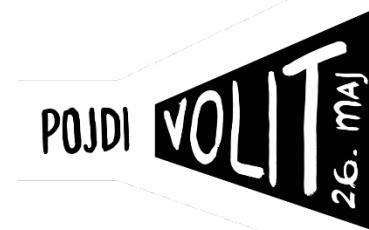
Okolju škodljive subvencije – ukinimo jih!

V Sloveniji vsako leto namenimo več subvencij za fosilna goriva kot za obnovljive vire energije, kar se nam v Umanoteri zdi skrb vzbujajoče. Zato smo v sodelovanju z ekipo Danes je nov dan iz »penzije« nazaj pripeljali **davčno svetovalko Vido**, ki je ljudem prijazno in neumorno pojasnjevala vse o zeleni proračunski reformi in okolju škodljivih subvencijah ter ljudi spodbujala, naj finančnemu ministru pošljejo elektronsko sporočilo in od njega zahtevajo, da ukine okolju škodljive subvencije.

Spletna stran kampanje: <https://danesjenovdan.si/zpr/>

EU volitve

V obdobju kampanje za volitve v Evropski parlament smo posneli **serijo krajših video nagovorov**, v katerih so članice gibanja Mladi za podnebno pravičnost (Aja Vrenjak, Žana Radivo in Marta Šporin), aktivist za ohranitev divjih rek Rok Rozman in klimatologinja Lučka Kajfež Bogataj ljudi pozivali k udeležbi na volitvah. Posnetke, v katerih spodbujajo volivce h glasovanju za kandidatke/kandidate, ki se bodo borili za ohranjeno naravo in stabilno podnebje, smo objavili na svoji spletni strani in jih delili na družbenih omrežjih.

Kot pravi Rok Rozman: »*Če je napredek hoja naprej in nas ta hoja pripelje do prepada, kaj bomo nared'l? Bomo nared'l še en korak naprej in padl' v brezno ali se bomo obrnil', spremenil' smer in hodili naprej, da ustvar'mo nek' razvoj, ki bo omogočil sobivanje in kvalitetno življenje? Odločitev je na nas, zato izber'mo prave predstavnike in jim potem dihejmo za ovratnike naslednje šter leta, zato da bomo poskrbel, da bodo zares sprejemal' pravilne določitve. Pa srečno!*«

Partner: Focus, društvo za sonaraven razvoj

Vir financiranja: Friends of the Earth Europe

Novica na spletni strani: www.umanotera.org/2019/05/

4. Kako smo spodbujali povezovanje?

Plan B za Slovenijo – mreža nevladnih organizacij za trajnostni razvoj

Tudi v letu 2019 je Umanotera **koordinirala mrežo Plan B za Slovenijo**, ki je konec leta združevala 38 nevladnih organizacij, od katerih jih ima 23 status delovanja v javnem interesu na področjih varstva okolja, ohranjanja narave, energije, urejanja prostora, prometne varnosti, mladinskega sektorja, kulture ter humanitarnih in raziskovalnih dejavnosti. **Mreža je v letu 2019 obeležila 10 let delovanja.**

Mreža je glas svojih članic. Osredotoča se na vplivanje na politike in predpise na področju trajnostnega razvoja (zagovorništvo), povezovanje in informiranje članic mreže ter krepitev NVO s področja varstva okolja. Deluje izključno v dobrobit celotne družbe.

Umanotera je kot koordinator mreže skrbela za:

- vodenje izvajanja programa in aktivnosti mreže,
- informiranje članic mreže,
- urejanje in objavljanje mesečnih novic mreže,
- urejanje spletnne strani,
- organizacijo in izvedbo letnega srečanja članic mreže,
- organizacijo usposabljanj,
- sodelovanje v programu za organizacijski razvoj NVO pri CNVOS,
- sodelovanje v Konzorciju vsebinskih mrež.

V letu 2019 smo pripravili **dve usposabljanji za članice mreže** (Okoljska psihologija in Grafično oblikovanje za NVO).

Prenovili smo **Priročnik za organizacijo trajnostnih dogodkov**, ki je od nastanka leta 2015 organizatorjem dogodkov (tudi izven nevladnega sektorja) v pomoč pri udejanjanju načel trajnostnega razvoja pri načrtovanju in izvedbi dogodkov.

Letno srečanje članic mreže je potekalo v Hrvojih, gostilo ga je društvo za trajnostno kulturo bivanja Sončni grič.

Umanotera poleg koordinacije mreže koordinira tudi dve delovni skupini mreže, in sicer **Financiranje okoljskih NVO** in **Za zeleni razvojni preboj**. Cilj delovne skupine Financiranje okoljskih NVO je zagotoviti sistemsko in projektno financiranje vseh nevladnih organizacij, ki delujejo na področju varovanja okolja in narave v Sloveniji. Delovna skupina Za zeleni razvojni preboj je namenjena odpiranju in pozicionirjanju novih tem v politiki.

Partnerji: nevladne organizacije članice mreže

Vir financiranja: Ministrstvo za javno upravo – projekt Plan B za Slovenijo, mreža nevladnih organizacij za trajnostni razvoj 2015–2019 (do 30. 4. 2019) (80 % iz Evropskega socialnega sklada EU in 20 % s strani Ministrstva za javno upravo)

Spletna stran projekta: www.planbzaslovenijo.si

5. Kje ste nas lahko zasledili?

Spletna stran in družabna omrežja

V letu 2019 je ekipa Umanotere skrbela za **upravljanje spletnih strani Umanotera, Plan B za Slovenijo in LETO BREZ LETA.**

Spletna stran www.umanotera.org je zabeležila 50.232 ogledov strani obiskovalcev, ki so se na njej v povprečju zadržali 2 minuti in 18 sekund. Umanoterino FB stran je do konca leta 2019 všečkalo 3.098 posameznikov, na Twitterju pa nam je do takrat sledilo 1.260 sledilcev. Naši spletni skupnosti se širita, za redno komunikacijo s svojimi sledilci pa skrbimo preko raznolikih objav, od aktualnih novic do vabil na dogodke.

Naročnikom na Umanoterina obvestila in našim prostovoljem smo v letu 2019 posredovali **8 obvestilnikov**, v katerih smo jih redno seznanjali s svojimi aktivnostmi.

Objave in nastopi v medijih

V letu 2019 smo pripravili **11 sporočil za javnost** in ob pomembnejših mejnikih organizirali **konference za novinarje in novinarske zajtrke**. Naš kliping za leto 2019 pokaže nekaj manj kot **250 objav in omemb** **Umanotere in njenih projektov** v tiskanih in elektronskih medijih oziroma v povprečju 20 na mesec. Najbolj odmevne so bile vsebine v zvezi s kampanjo Večina pričakuje ukrepe, podnebnimi spremembami, podnebnimi protesti, kampanjo LETO BREZ LETA, skupnostnim upravljanjem z življenjskimi viri, Celovitim nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom in prehransko samooskrbo v Sloveniji. Gostovali smo v **radijskih in televizijskih oddajah ter se pojavljali v prispevkih in intervjujih v tiskanih medijih** (Delo, Dnevnik, Večer, Mladina). Vabljeni smo bili v odmevne oddaje, kot so Odmevi in Studio City na TV Slovenija, Intervju na Radio Prvi, Vroči mikrofon na Valu 202 ter Preverjeno na POP TV.

Vabilo posameznikom k podpori našega dela

Ker je podpora posameznikov za uresničevanje velikih ciljev in ambicioznih vizij vedno bolj ključna, smo tudi v letu 2019 posameznike povabili k podpori z donacijo ali namenitvijo 0,5 % dohodnine. Slednja donatorjev nič ne stane, nam pa omogoča neodvisno delovanje v javnem interesu. V spodbudo in zahvalo smo ob koncu leta pripravili sedaj že tradicionalni (peti) **Umanoterin 0,5% kviz**. Tokrat smo se v njem odpravili na popotovanje od Ljubljane do New Yorka – brez letalskih prevozov seveda.

0,5% kviz na Umanoterini spletni strani: www.umanoterakviz.si

6. Delamo, kar govorimo – management organizacije

Skrb za okolje – okoljska politika Umanotere

Okoljska politika je sestavni del Umanoterinega vodenja in organizacijske kulture. Vzpostavljen **Zeleni sistem delovanja Umanotere** je kot sistem ravnanja z okoljem integriran v vsakdanje poslovanje in dolgoročno načrtovanje delovanja Umanotere.

Vodstvo je imenovalo **okoljskega managerja »zelene pisarne«**.

Okoljski manager je zadolžen za to, da zaposleni poznajo okoljsko politiko in izvajajo aktivnosti v smeri uresničevanja postavljenih okoljskih ciljev.

Vsi zaposleni so člani ekipe »zelene pisarne«. Razvijajo in vzdržujejo sistem ravnanja z okoljem na svojih področjih dela ter skrbijo za nenehno izboljševanje v skladu z zastavljenimi cilji in okoljsko politiko Umanotere.

Čeprav je neposreden vpliv našega delovanja na okolje relativno majhen, **težimo k stalnemu zmanjševanju škodljivih vplivov naših dejavnosti na okolje in družbo**, saj se zavedamo pomembnosti vodenja z zgledom. Vplive naše dejavnosti na okolje redno merimo in objavljamo. Z namenom, da bi določili najpomembnejše vire izpustov toplogrednih plinov in načrtovali ukrepe za njihovo zmanjševanje, že enajsto leto merimo in objavljamo svoj ogljični odtis.

V izračunu ogljičnega odtisa za leto 2019 so upoštevani neposredni izpusti zaradi ogrevanja prostorov, posredni izpusti zaradi porabe električne energije, prevoz zaposlenih na delo in službenih prevozov ter porabe papirja.

Ogljični odtis Umanotere za leto 2019:

Osebna izkaznica

Povprečno število zaposlenih:

3,57

Površina poslovnih prostorov:

83,6 m²

Pregled po virih

Vir	t CO ₂ e	%
Električna energija	1,02	23,3
Ogrevanje – plin	1,69	38,5
Službeni prevozi – avto	0,77	17,6
Prevozi na delo	0,90	20,5
prevozi na delo – avtobus	0,10	2,3
prevozi na delo – vlak	0,37	8,4
prevozi na delo – avto	0,43	9,8
Papir	0,005	0,1
Skupaj	4,39	100

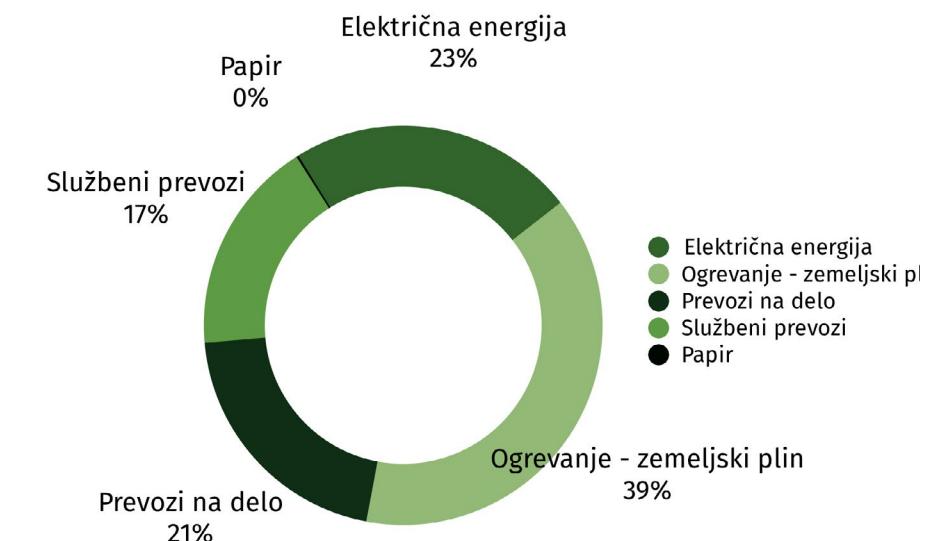
Kazalniki:

Skupaj ogljični odtis za organizacijo: **4,39 t CO₂e/leto**

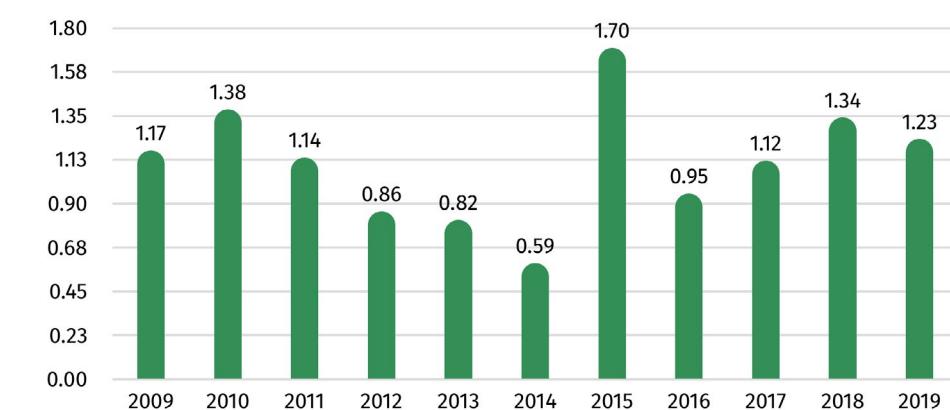
Ogljični odtis na zaposlenega: **1,23 t CO₂e/leto**

Ogljični odtis na m² poslovnega prostora: **52,56 kg CO₂e/leto**

Poraba papirja: **0,9 lista/zaposlenega/dan**

Graf 1:
Ogljični odtis -
Umanotera 2019

Graf 2:
Ogljični odtis
Umanotere na
zaposlenega
po letih
(t CO₂e)

Graf 3:
Ogljični odtis
Umanotere
po letih
(t CO₂e)

Največji vir izpustov toplogrednih plinov je tudi v letu 2019 predstavljalo ogrevanje prostorov (39 % vseh izpustov). Te izračunavamo pavšalno iz ocene porabe energenta (zemeljski plin) za celo stavbo in deleža površine pisarn. Umanotera nima vpliva na izbiro energenta za ogrevanje, prav tako se zaradi pavšalnega načina izračunavanja v ogljičnem odtisu ne odražajo naši varčevalni ukrepi: vzdrževanje primerne delovne temperature, pravilno zračenje in redno zmanjševanje ogrevanja pisarn med vikendi. Osnovno delovanje pisarne (elektrika, ogrevanje in papir) je predstavljalo več kot polovico vseh izpustov, pri čemer je odtis zaradi porabe papirja zanemarljiv. Porabili smo 0,9 lista papirja na zaposlenega na dan, kar je ob upoštevanju zahtevanega papirnega poročanja na projektih nizka vrednost in kaže na okoljsko ozaveščenost zaposlenih. Letalske prevoze smo učinkovito nadomeščali s telekonferencami. Delo na projektih – sodelovanje z občinami ter predavanja in delavnice na šolah – je zahtevalo precej službenih prevozov z avtom. Zaposleni so na delo prihajali s kolesom, avtobusom in vlakom in delno tudi z avtom. Ker v celiem letu nismo opravili niti enega službenega letalskega prevoza, se je celotni ogljični odtis organizacije glede na prejšnje leto zmanjšal, manjši je tudi odtis na zaposlenega.

Ogljični odtis na zaposlenega (1,23 t CO₂e) je v primerjavi z organizacijami s pisarniško dejavnostjo v gospodarstvu in javnem sektorju zelo majhen, vendar je še vedno velik v primerjavi s planetarno ravnovesno vrednostjo, ki znaša okrog 1,7 t CO₂ na prebivalca na leto. Zaposleni kljub stalni težnji k nizkoogljičnemu delovanju organizacije že s službenim delom svojega življenja povzročimo skoraj tri četrtine vsakemu od nas »pripadajočih« letnih izpustov.

V letu 2019 smo **izvajali ukrepe za zmanjšanje porabe energije za ogrevanje in električne energije ter ukrepe za ločeno zbiranje in minimiziranje količin odpadkov**, ki smo jih sprejeli v okviru zelenega sistema delovanja. Ločevanje odpadkov stalno kontroliramo in je na visoki ravni. Proizvedemo minimalne količine mešanih odpadkov (manj kot 2 kg na zaposlenega na leto). Pisarniški papir zbiramo ločeno in ga oddajamo socialnemu podjetju za celulozno izolacijo. Hrano si v pisarno v veliki meri prinašamo v embalaži za večkratno uporabo in s tem zmanjšujemo količino odpadne plastike. Tudi v letu 2019 smo dosledno izvajali svojo zeleno nabavno politiko. Na vseh dogodkih, ki

smo jih organizirali, smo z izbiro živil in načina pogostitve, brezpapirnim poslovanjem in informiranjem udeležencev promovirali trajnostno nabavo, s pripravo mobilnostnih načrtov pa zmanjševanje motoriziranih prevozov.

Kot že predhodna leta smo se tudi v letu 2019 za izravnavo izpustov toplogrednih plinov zaradi delovanja Umanotere, ki jih nismo mogli preprečiti, povezali z organizacijo ClimateCare. ClimateCare bo finančiral projekte po svetu, ki znižujejo izpuste prek povečanja energetske učinkovitosti ali obnovljivih virov energije, in s tem v našem imenu prispeval k zniževanju globalnih izpustov.

Sistem kakovosti

V Umanoteri že od leta 2008 **gradimo sistem kakovosti po metodi Pqasso** (Practical Quality Assurance System for Small Organisations). Sistem nam omogoča pogled na delovanje Umanotere kot organizma, ki se celovito razvija. Hkrati nam omogoča prepoznavati tiste stvari, ki jih že počnemo dobro, in tiste šibke točke, ki jih je treba okrepiti. Skozi leta smo ga nadgrajevali s Sistemom kakovosti NVO (SIQ) in spoznanji iz svojega delovanja v praksi. V letu 2019 smo sistem kakovosti nadgradili s **Politiko in smernicami o donacijah in drugih prihodkih ali prejetih sredstvih**.

Donacije Umanoteri omogočajo izvajanje njenega osrednjega poslanstva, ki je zavzemanje za trajnostni razvoj. Hkrati pa raznovrstnost virov prejetih sredstev organizaciji omogoča ohraniti neodvisnost, varovati ugled in učinkovito delovanje.

Razvoj zaposlenih in skrb zanje

V Umanoteri razvoj zaposlenih in skrb zanje uvrščamo med eno od prioritet v sklopu kakovosti organizacije. Svojim sodelavcem zagotavljamo konstruktivno delovno vzdušje, ki temelji na medsebojnem spoštovanju ter soodločanju in soodgovornosti. V letnih razgovorih vodstvo z zaposlenimi pregleda uspehe in priložnosti za izboljšave, načrte dela in potrebe ter želje po usposabljanjih. Z omogočanjem usposabljanja Umanotera zaposlene podpira v njihovem osebnem in strokovnem razvoju.

V letu 2019 sta se ekipi Umanotere pridružila Jonas Sonnenschein in Nika Tavčar, ki sta tako poskrbela za novo energijo v kolektivu.

1. oktobra smo na Pogoniku organizirali **letno strateško srečanje**, ki smo se ga udeležili zaposleni in člani uprave. Na njem smo naredili pregled dosedanjega delovanja in se dogovorili o ključnih usmeritvah Umanotere v prihodnjih štirih letih.

V letu 2019 smo se udeležili **usposabljanj, strokovnih konferenc in delavnic**, s katerimi smo pridobivali nova znanja in krepili lastne kapacitete. Med njimi so bila najpomembnejša naslednja:

- * delavnica Pregled rezultatov dosedanjih strateških presoj vplivov na okolje za hidroelektrarne in vetrne elektrarne v organizacijsi Institut »Jožef Stefan«;
- * delavnica Kako podati prijavo okoljske škode? v organizacijsi Tax Fin Lex;
- * delavnica o učinkovitem komuniciranju pri odzivanju na napade na civilno družbo v organizacijsi Mirovnega inštituta, Društva novinarjev Slovenije in medija Pod črto;
- * delavnica Emisije TGP v kmetijstvu v organizacijsi Kmetijskega inštituta Slovenije in Instituta »Jožef Stefan«;
- * delavnica Uporaba podnebnih projekcij v organizacijsi Agencije Republike Slovenije za okolje in Strilih d. o. o.;
- * usposabljanji na temo moderiranja (začetna delavnica ABC moderiranja in nadaljevalna delavnica Moderator v akciji) v organizacijsi Društva moderatorjev Slovenije;
- * 5. nacionalna konferenca globalnega učenja v organizacijsi Društva Humanitas;
- * delavnica Young Climate Activists Workshop: Beyond borders v organizacijsi Zavoda za gozdove Slovenije.

Zahvala posameznikom in organizacijam, ki so podprli naše delovanje

Zahvaljujemo se mladim iz vse Slovenije, ki so pisali sporočila odločevalcem glede podnebnih sprememb in v okviru projekta Klima za podnebje sodelovali v videu »Vam, ki sprejemate odločitve, mladi sporočajo«.

Na konferenci Lokalne skupnosti v času podnebnih sprememb so predavali in imeli predstavitve Robert Hall, ustanovitelj in član družbenega laboratorija skupnostnih praks Suderbyn na Švedskem in član izvršnega odbora ECOLISE, Cary Yungmee Hendrickson, raziskovalka evropskih trajnostnih skupnosti iz Rimske univerze La Sapienza ter članica evropskega raziskovalnega projekta TESS, Leni Pernar, arhitektka in avtorica empirične raziskave o prehranskih objektih kratkih oskrbnih verig v izbrani mestni občini, Aidan Cerar iz Inštituta za politike prostora IPoP, Robert Jelenc, direktor GEN-I Sonce, in Gašper Stegnar iz Instituta »Jožef Stefan« – Center za energetsko učinkovitost.

Ekipa Rdečega oblaka na čelu z Igorjem Medjugorcem nas je podprla pri načrtovanju in izvedbi kampanje Večina pričakuje ukrepe.

Digitalna agencija iPROM je pomagala pri promociji kampanje Večina pričakuje ukrepe.

Teja Korošec in Luka Mofardin sta sodelovala pri raziskovalnem delu za kampanjo LETO BREZ LETA.

Pri pozivanju ljudi, naj se udeležijo volitev v Evropski parlament, so kot govorci v videih nastopili Lučka Kajfež Bogataj, Rok Rozman, Aja Vrenjak, Žana Radivo in Marta Šporin.

Sodelavci Sektorja za analize podnebja in vodnega kroga Agencije Republike Slovenije za okolje so strokovno pregledali izhodišča za infografiko Podnebne spremembe in projekcije za Slovenijo, ki smo jo pripravili v okviru projekta Klima za podnebje.

Simona Frumen je z nami delila svoje mediatorske modrosti.

Bojan Breclj nas je povabil k samoportretiranju v svoj Selffish studio in uredil fotografije članov Umanoterine ekipe.

V videu »Kako se lahko prav in dobro odločava jaz pa ti?« so svoje poglede na to, kaj lahko sami naredimo za blaženje podnebnih sprememb, delili znani Slovenci:

- fotograf in reporter Arne Hodalič,
- pevka Jadranka Juras,
- bivši košarkar Sani Bečirović,
- Primož Forte, Gušto iz serije Ena žlahtna štorija in
- glasbenica Urška Majdič – UMA.

Umanoterin 0,5% kviz je na splet postavila Katarina Kovačič.

Karin Geršak je lektorirala Umanoterino letno poročilo za leto 2018, oblikovala ga je Tina Maver.

Hvala tudi donatorjem, ki ste nam pomagali pri izvajanju projektov.

Finančno poročilo

Leta 2019 smo ustvarili prihodke v vrednosti 184.176,80 EUR in odhodke v vrednosti 173.527,17 EUR. Presežek prihodkov nad odhodki je bil 10.584,08 EUR (z upoštevanim davkom od dobička).

I. Stanje sredstev in virov na dan 31. 12. 2019

1. Neopredmetena in opredmetena osnovna sredstva

Družba ima v lasti osnovna sredstva v skupni revalorizirani nabavni vrednosti 2.220,77 EUR. Odpisanost osnovnih sredstev je 93,22 %. Osnovna sredstva so posamično amortizirana po enakomerni časovni metodi. V letu 2019 ni bila opravljena revalorizacija.

2. Ni dolgoročnih finančnih naložb.

3. Denarna sredstva in kratkoročne terjatve

Stanje denarnih sredstev in terjatev na dan 31. 12. 2019 v bilanci stanja je 47.317,57 EUR.

Denarna sredstva na poslovнем računu v vrednosti 47.317,57 EUR so enaka stanju na bančnem izpisu dne 31. 12. 2019.

Med kratkoročnimi terjtvami do kupcev v skupni vrednosti 48.124,69 EUR so odprte terjatve iz naslova prodaje blaga in storitev.

Terjatve iz naslova plačila obresti znašajo 4,94 EUR.

Terjatve za vstopni DDV na presečni datum 31. 12. 2019 znašajo 99,80 EUR (računi, prejeti v januarju 2019). Drugih terjatev je 27.059,97 EUR.

Kratkoročno odloženi stroški v višini 697,03 EUR (račun, prejet v letu 2019, vendar se nanaša na strošek leta 2020).

4. Kratkoročne obveznosti

Obveznosti v vrednosti 21.960,47 EUR so sestavljene iz:

Obveznosti do dobaviteljev	633,21 EUR
Obveznost do davka iz dobička/preplačilo	42,99 EUR
Obveznost do delavcev – čiste plače	4.577,54 EUR
Prispevki in davki od plač ter DDV	3.265,60 EUR
Obveznost do delavcev – prevoz in prehrana	637,97 EUR
Prejeto posojilo	12.500,00 EUR

Odprte obveznosti konec leta do dobaviteljev, ki bodo poravnane v prvih mesecih leta 2020. DDV poravnан do konca januarja 2020, kot je zakonski rok za plačilo, drugi prispevki in davki ob izplačilu decembridske plače.

V letu 2019 je pravna oseba obračunala izstopni DDV od prodaje blaga in storitev v vrednosti 1.979,00 EUR ter obračunala vstopni DDV od prejetih računov v vrednosti 1.256,00 EUR.

Izplačano je bilo za 4.541,89 EUR bruto avtorskih honorarjev.

Odloženi so prihodki v višini 88.163,51 EUR, ki se nanašajo na opravljeno storitev/dobavo za leto 2020.

5. Kapital in poslovni izid prenesen v naslednje leto

Kapital Umanotere je sestavljen iz trajnih vlog domačih oseb v vrednosti 1.335,34 EUR ter obračunane revalorizacije osnovnih sredstev v vrednosti 482,86 EUR.

Presežek prihodkov v vrednosti 13.582,59 EUR je sestavljen iz presežkov odhodkov in prihodkov preteklih let in presežka prihodkov tekočega leta.

II. Izkaz prihodkov in odhodkov

V letu 2019 je bilo doseženo 184.176,80 EUR prihodkov in 173.527,17 EUR odhodkov. V primerjavi s preteklim letom je bilo doseženo za 3,76 % več prihodkov in za 2,06 % manj odhodkov.

Po davčni bilanci ima pravna oseba ugotovljeno obveznost za davek od dohodkov pravnih oseb v višini 65,55 EUR.

III. Zaposleni

V letu 2019, preračunano iz ur, je bilo povprečno redno zaposlenih 3,57 delavca. Izplačana je bila povprečna mesečna bruto plača na delavca v vrednosti 2.039,94 EUR.

IV. Donacije

V letu 2019 je Umanotera prejela 69 % donacij od pravnih oseb in 31 % donacij od posameznikov, od tega 88 % z namenitvijo dela dohodnine.